

הביטוח הלאומי פרסם: רווחי חברה משפחתית יחוייבו בדמי ביטוח בלי קשר לסיווגם, רטרואקטיבית משנת 2018 - 27.11.2019

ביום 10.11.2019 פרסם המוסד לביטוח לאומי (להלן: המל"ל), באתר האינטרנט הנחיה פנימית ובה הודיע כי הוא חוזר בו מהעמדה בה נקט החל משנת המס 2014 והחל מ- 2018 יחל לחייב בדמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות בריאות (להלן: דמי ביטוח), את כל רווחיה של חברה משפחתית, כל בעל מניות לפי חלקו ברווחי החברה, כולל הכנסות הפטורות מדמי ביטוח, ליחיד.

רקע

עד שנת 2007, היו רווחיה של חברה משפחתית חייבים בדמי ביטוח כהכנסות פסיביות רק בעת חלוקתם כדיבידנד לבעלי המניות. בפועל המל"ל התקשה לקבל דיווחים אודות חלוקות כאמור, שבדר"כ גם לא השתקפו בדוחות המס של החברות או היחידים בעלי המניות.

החל משנת 2008 נקבע בין השאר בחקיקה, כי רווחי חברה משפחתית יחוייבו בדמי ביטוח בשנת הפקתם, והחויב לא ימתין לשנת החלוקה כדיבידנד (סעיף 373א).

מאידך נקבע בין השאר כי כל סוגי ההכנסות להן נקבע שיעור מס מוגבל (כגון שכר דירה למגורים וריבית ודיבידנד בשוק ההון), הכלולות בסעיף 350(א) לחוק הביטוח הלאומי, יהיו פטורות מדמי ביטוח, למעט הכנסות מדיבידנד מחברה משפחתית על פי סעיף 373א כאמור (בסעיף 350(א)(6) לחוק).

רק בשנת 2013 חייב המל"ל לראשונה את ההכנסות של החברות המשפחתיות בדמי ביטוח לפי מידע שקיבל מרשות המסים. כל בעל מניות קיבל דרישה לשלם דמי ביטוח לפי חלקו ברווחי החברה ולפי מעמדו הביטוחי במל"ל.

המל"ל שלח דרישת תשלום על כל ההכנסה, כולל גם הכנסה שלו הייתה מופקת ישירות בידי היחיד הייתה פטורה מדמי ביטוח.

המחלוקת על מהות תיקון החוק

האם רווחי חברה משפחתית שמקורן וסיווגן הוא למשל רווחי הון מממוש מניות בבורסה או ריבית/דיבידנד בשוק ההון – אכן חייבים בדמי ביטוח, אף שלו היו מופקים במישרין בידי בעלי המניות היחידים, היו פטורים מדמי ביטוח, או שכל כוונת החיקוק החדשה היא לקבוע שמועד החיוב, בשונה משנים קודמות, יהא מיד בשנת המס השוטפת.

הסכמת המל"ל לפרשנות המקילה משנת 2014 ואילך

לאחר דין ודברים ארוך בין נציגי לשכת רו"ח, בניצוחו של עופר מנירב, לבין הנהלת המל"ל, נאותו רשויות המל"ל לקבל את פרשנות הלשכה, וכך נכתב במסמך שפורסם ביום 22/4/2015:

"הנדון: חיוב בדמי ביטוח בגין הכנסה מחברה משפחתית"

בהמשך לדיונים בנושא שבנדון, אנו מסכימים לקבל את טענותיכם בדבר הפטור מתשלום דמי ביטוח לאומי לגבי הכנסות חברה משפחתית אשר הועברו ליחיד.

"החלטתנו זו תהיה בתוקף לגבי שנת המס 2014 ואילך."

ובהבהרת המשך מיום 27/4/2015 נכתב כך :

"הנדון : חיוב בדמי ביטוח בגין הכנסה מחברה משפחתית

סימוכין : מכתבנו מתאריך 22.4.2015

בהמשך למכתבנו שבסימוכין ולמען הסר כל ספק נציין שמכתבנו מתייחס אך ורק למצב בו מדובר בהכנסה שאם הייתה מיוחסת ליחיד הייתה פטורה מתשלום דמי ביטוח לפי החוק, ולכן אותה הכנסה תהיה פטורה גם לחברה המשפחתית."

הסכמת המל"ל לפרשנות המבוקשת הייתה, כאמור, בתחולה משנת 2014 ואילך בלבד.

המחלוקת המשפטית לגבי השנים עד וכולל 2013

לגבי שנים קודמות הוציא המל"ל דרישות תשלום לבעלי מניות בחברות משפחתיות גם בגין רווחים שמקורם פטור ממס לחלוטין בידי יחיד (כמו שכר דירה למגורים בישראל שפטור ממס).

עשרות תיקים כאלו מתנהלים זה כמה שנים בבית הדין לעבודה, ומשנחק המל"ל בעמדתו נוכח הסכמתו לפרשנות הלשכה כדלעיל, הודיע המל"ל לבית הדין כי ישקול חרטה מההסכמות הקיימות. ביום 10.11.2019 מומש "האיום", והמל"ל פרסם באתר האינטרנט כי הוא חוזר בו מחוות הדעת שנתן בשנת 2014 והחל משנת 2018 המל"ל לא ייחס יותר את הפטור הניתן ליחיד על הכנסות החברה המשפחתית.

בחינת סבירות עמדת המל"ל בעניין רווחי חברה משפחתית משנת 2018 ואילך

לא נכביר מילים בסוגיה המקצועית אשר לגביה עמדתנו ברורה, והפוכה לעמדת המל"ל.

עם זאת, חובה עלינו לציין ולהתריע כי אף שרשות מנהלית רשאית לחזור בה מקביעה של הסכמה שנתנה בעבר, הרי שאין זה מן הראוי, בלשון המעטה, כי החרטה תהא "לתקופת עבר". החרטה ושינוי הגישה יכול שתעשה אך ורק מיום ההודעה לציבור ולעתיד.

היום אנחנו לקראת סיום חודש נובמבר 2019, ואין זה ראוי, וככל הנראה גם פסול מנהלית וציבורית, כי שינוי הגישה יחול על שנת 2018 ואילך.

כיוון שפסק הדין אמור להתפרסם בקרוב, אנו מצפים כי רשויות המל"ל יחילו את עמדתם החדשה לגבי שנת 2020 ואילך בלבד, ועדיף לאחר פרסום פסק הדין בבית הדין לעבודה, ככל שפסק הדין יקבל את עמדתם.

מובן כי אם וככל (וכך אנו מקווים), שביה"ד לעבודה יקבל את תביעתם של עשרות המבוטחים המצויים כיום במקטעים האחרונים של המערכה המשפטית הארוכה עם המל"ל בעניין זה, תבוטל ההודעה הנוכחית של המל"ל כליל.

לפרטים נוספים, ניתן לפנות לרו"ח אורנה צח-גלרט, מר חיים חיטמן ולרו"ח (משפטן) ישי חיבה.